

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสมดุลย์ของหนังสือพิมพ์ต่อการชุมนุมเรียกร้องของเกษตรกรภาคอีสาน” จะแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณผนวกกับการอภิปรายเชิงคุณภาพต่อลักษณะการนำเสนอข่าว และส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ทัศนคติและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มนักข่าวซึ่งเป็นนายประจักษ์ข่าวสาร

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา

ประชากรและการเลือกตัวอย่าง

จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่จำหน่ายอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ.2540 - 2541 ทั้งในช่วงของรัฐบาล พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ และรัฐบาล นายชวน หลีกภัย สามารถแบ่งหนังสือพิมพ์ได้เป็น 2 กลุ่มคือ หนังสือพิมพ์เน้นข่าวหนักและหนังสือพิมพ์เน้นข่าวเบาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ดังนี้

ตัวแทนของหนังสือพิมพ์ที่เน้นข่าวหนัก พิจารณาจากยอดขายและความโดดเด่น โดยการยอมรับจากวงสังคมและอิทธิพลของข่าวที่นำเสนอออกไป คือ กรุงเทพธุรกิจ ไทยโพสต์ มติชน

ตัวแทนของหนังสือพิมพ์ที่เน้นข่าวเบาพิจารณาจากยอดขาย คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด

การวิเคราะห์เนื้อหาจะศึกษาของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด กรุงเทพธุรกิจ ไทยโพสต์ มติชน โดยจะพิจารณาจากข่าว บทบรรณาธิการ ภาพและคำบรรยายภาพ สกู๊ป ที่เกี่ยวกับข่าวการชุมนุมของกลุ่มเกษตรกรภาคอีสานทั้งหมด ใน 2 ช่วงเวลา

1. ช่วงรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ วันที่ 20 มกราคม 2540 ถึง วันที่ 5 พฤษภาคม 2540
2. ช่วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย วันที่ 17 พฤศจิกายน 2540 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2541

ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงที่กลุ่มผู้ชุมนุมตั้งขบวนเดินทางมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงเทพฯ มาปักหลักที่หน้าทำเนียบรัฐบาล และการเจรจาจบลงด้วยการเดินทางกลับสู่ภูมิลำเนาของกลุ่มผู้ชุมนุม

การจำแนกเนื้อหา

การจำแนกประเภทเนื้อหา โดยการลงรหัส ใน ตารางลงรหัส (Coding Sheet) ซึ่งอยู่ภายใต้การแบ่งประเภทของเนื้อหาตามแนวทางของ เบอร์เรลสัน (Berelson) ดังนี้ คือ แบ่งประเภทตามทิศทางหรือแนวโน้มเชิงของเนื้อหา (direction orientation character) ซึ่งหมายถึงลักษณะเนื้อหาที่สนับสนุน (pro) หรือคัดค้าน (con) ในหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย, ยอมรับ-ไม่ยอมรับ, ชอบ-ไม่ชอบ, เป็นบวก-เป็นลบ, มองในแง่ดี-มองในแง่ร้าย ฯลฯ ในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อตัดสินว่าหน่วยของการวัด (unit of measurement) แต่ละหน่วยโน้มเอียงไปในทิศทางใด ดังนั้นเนื้อหาที่วิเคราะห์จึงอาจจะแบ่งเป็นบวก-กลาง-ลบ²²

²² พิระ จิรโสภณ. วิธีการวิจัยสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. (อัดสำเนา) หน้า 81 – 82.

ในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหา นั้น ใช้หน่วยวัดเป็นชิ้นงานที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับที่นำเสนอข่าวนี้ ส่วนทิศทางการนำเสนอข่าวที่จะเป็น บวก ลบ หรือกลางต่อคู่กรณีหรือแหล่งข่าวนั้นๆ นั้นๆ โดยพิจารณาจากข่าวและข้อเขียนอื่นๆ เกี่ยวกับการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มเกษตรกร

พิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนการเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้ชี้แจงตามประเด็นที่นำเสนอต่อชิ้นงาน ผนวกกับความเห็นที่แทรกอยู่ในข่าวและพาดหัวข่าว ว่ามีน้ำหนักโน้มเอียงไปด้านใด เป็นบวกต่อเกษตรกร เป็นลบต่อเกษตรกร เป็นบวกต่อรัฐบาล เป็นลบต่อรัฐบาล และเป็นกลางทั้งต่อกลุ่มเกษตรกรและรัฐบาล โดยในการวิจัยนี้จะจำแนกเนื้อหา ดังนี้คือ

1. จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ
2. จำแนกตามรูปแบบการนำเสนอ : ข่าว, บทบรรณาธิการ, สกู๊ปหรือรายงาน, ภาพและคำบรรยายใต้ภาพ
3. จำแนกตามแหล่งข่าว : ฝ่ายรัฐบาล-ข้าราชการ, ฝ่ายผู้ชุมนุมและองค์กรพัฒนาเอกชน, ฝ่ายนักวิชาการที่สนับสนุนผู้ชุมนุม และอื่นๆ
4. จำแนกตามสถานการณ์ที่เกิดในข่าว : กรุงเทพฯ , ต่างจังหวัด
5. จำแนกตามคุณค่าของความเป็นข่าว : ความสำคัญและผลกระทบ, ความใกล้ชิดและอารมณ์, ลีกลับซ่อนเงื่อนและความผิดปกติ, ความขัดแย้ง
6. จำแนกตามทิศทางการนำเสนอ โดยแบ่งเป็น กลาง บวกต่อเกษตรกร ลบต่อเกษตรกร บวกต่อรัฐบาล และลบต่อรัฐบาล
7. จำแนกตามการเสนอประเด็นข่าวที่แจ้งข้อกล่าวหาของทั้งสองฝ่าย

การทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในแง่ความสอดคล้องก่อนการลงรหัส โดยให้ผู้เข้าทดสอบ 3 คน ทดสอบลงรหัสกับกลุ่มตัวอย่างข่าวจำนวน 17 ชิ้น โดยใช้วิธีของ Holsti

$$\text{สูตร } R = \frac{3(C1.2.3)}{C1+C2+C3}$$

เมื่อ $C_1, 2, 3$ คือ จำนวนรายเรื่องของผู้ลงรหัสตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเห็นตรงกัน
 $C_1+C_2+C_3$ คือ จำนวนรายเรื่องรวมกันทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสทั้ง 3 คนพิจารณา

$$\frac{3(14)}{17+17+17} = 0.82$$

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น (R) ที่ได้ เท่ากับ 0.82 ถือว่ามีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Hoslti

ส่วนที่ 2 การสำรวจลักษณะและทัศนคติของนักข่าว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือนักข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทุกฉบับ โดยเป็นนักข่าวที่รับผิดชอบติดตามข่าวกลุ่มผู้ชุมนุมหน้าทำเนียบรัฐบาล และนักข่าวหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทุกฉบับซึ่งไม่ใช่ นักข่าวทำเนียบรัฐบาลแต่มีหน้าที่ติดตามข่าวกลุ่มผู้ชุมนุมซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม หรือ อาชญากรรม โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักข่าวที่สังกัดหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับรวมทั้งผู้เรียบเรียงข่าวหรือหัวหน้าข่าว ซึ่งทำหน้าที่ตัดสินใจเลือกข่าวนี้ออกหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 18 คน

วิธีการสำรวจ

ในส่วนของประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือนักข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ติดตามข่าวการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มเกษตรกรภาคอีสาน ทั้งส่วนที่เป็นนักข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลและไม่ประจำทำเนียบรัฐบาล ผู้เรียบเรียงข่าวหรือหัวหน้าข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ จะใช้การสำรวจเป็นรายบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นการสำรวจ

- 1.พื้นฐานทางครอบครัว
- 2.พื้นฐานทางการศึกษา
- 3.ประสบการณ์ทำงาน
4. รายได้

นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจทัศนคติของนักข่าวต่อแหล่งข่าวต่างรัฐบาล คือช่วงรัฐบาล พล.อ.ชวลิต และรัฐบาล นายชวน หลีกภัย โดยการสร้างแบบสอบถามด้วยการวัดแบบ [Likert Scale] แบ่งเป็น 3 ระดับ มาก ปานกลางและน้อย ในประเด็นต่อไปนี้

1. การควบคุมปิดกั้นในการทำข่าวจากฝ่ายรัฐบาล
2. การให้ความร่วมมือกับนักข่าวในการทำข่าวโอกาสต่างๆ
3. การเปิดโอกาสให้ข่าวแบบไม่เป็นทางการ
4. ความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล
5. แหล่งข่าวส่วนตัวที่สามารถขอข่าวเชิงลึกได้
6. ความพอใจในการบริหารประเทศโดยรวม

รวมทั้งมีการวัดทัศนคติของนักข่าวที่มีต่อการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มเกษตรกรภาคอีสาน โดยการสร้างแบบสอบถามด้วยการวัดแบบ [Likert Scale] แบ่งเป็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด, เห็นด้วย, เฉยๆ, ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยที่สุด และขอเหตุผลอธิบายเพิ่มเติมว่าเพราะเหตุใดจึงตอบเช่นนั้นเพิ่มเติม เพื่อประกอบการวิจัย ดังนี้

1. การเข้ามาชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาลของกลุ่มเกษตรกรภาคอีสาน
2. ทำที่การชุมนุม เช่น ปักหลักหน้าทำเนียบรัฐบาล ปราศรัย
3. ทำที่การชุมนุม เช่น ปิดถนน พยายามบุกเข้าทำเนียบรัฐบาล
4. ผู้ชุมนุมมีปัญหาจริงๆ จึงเข้ามาประท้วงที่หน้าทำเนียบรัฐบาล
5. วิธีการแก้ปัญหาให้กับกลุ่มผู้ชุมนุมของรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ
6. วิธีการแก้ปัญหาให้กับกลุ่มผู้ชุมนุมของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย